

mgr Krystyna Kaszyńska

Wykształcenie: zarządzanie i marketing, specjalność: zarządzanie zasobami ludzkimi. Doświadczony pracownik administracji publicznej, kierownik Biura ds. Nauki GUMed. Trener biznesu, wykładowca publicznych i niepublicznych uczelni wyższych.

prof. dr hab. Tomasz Bączek

Jest kierownikiem Katedry i Zakładu Chemii Farmaceutycznej Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego. Główne zainteresowania badawcze Profesora obejmują: analizę farmaceutyczną i biomedyczną, proteomikę, chemometrię, chemię medyczną, a także molekularne mechanizmy procesów farmakokinetycznych oraz farmakodynamicznych. Prof. Bączek jest autorem i współautorem oryginalnych artykułów naukowych opublikowanych w renomowanych czasopismach farmaceutycznych, analitycznych oraz proteomicznych.

Finansowanie nauki

Granty, dotacje, fundusze szansą dla ambitnych

Studia to ważny etap życia. To czas zdobywania wiedzy, umiejętności i kompetencji, potrzebnych w budowaniu kariery zawodowej. To także okres rozwijania pasji i talentów. Młodzi ludzie potrzebują w tym istotnym czasie wsparcia, by móc w pełni korzystać z możliwości kształtujących ich dorosłe życie. Dbanie o to, aby efektywnie wspierać studentów jest jednym z najważniejszych zadań Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (prof. Barbara Kudrycka, minister nauki i szkolnictwa wyższego w latach 2007-2013).

Czy projekt i wniosek to jest to samo?

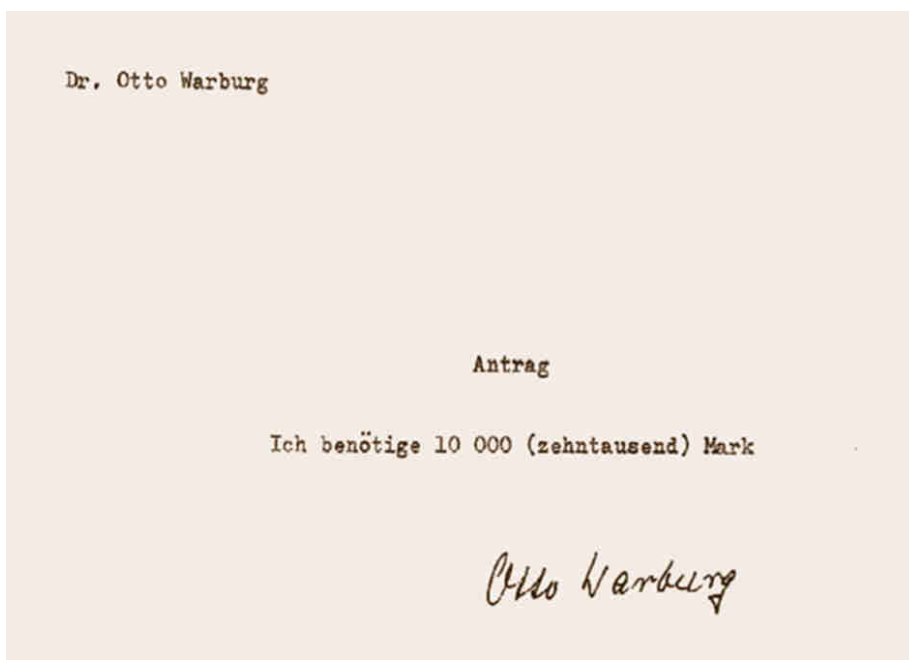
Życie wymaga od nas nieustannego mierzenia się z nowymi rzeczami i wydarzeniami; Ciągły rozwój i nowe idee to przyszłość; Weźmy sukces w swoje ręce; Odkryjmy to, co jeszcze nie odkryte to tylko nieliczne slogany, które często słyszymy w mediach, środowisku naukowym, a nawet wśród naszej rodziny, przyjaciół czy znajomych.

Coraz częściej docierają do nas informacje mediów, że łatwo jest zdobyć pieniądze na założenie firmy swoich marzeń lub rozwój młodych naukowców. Słyszymy też, że ustawodawca coraz bardziej nam to ułatwia. W czym zatem tkwi problem, że tak mało jest chętnych do skorzystania z tych ułatwień i tak mało w nich wiary i optymizmu, że może się udać?

Jednym z wąskich gardeł są m.in. wymogi formalne, jakie trzeba spełnić przy staraniu się o przyznanie jednorazowych środków na realizację projektów, współfinansowanych np. w ramach projektów UE lub z krajowych środków publicznych. Trudnością jest też brak szkoleń i wsparcia z zakresu zarządzania projektami czy samego aplikowania o nie, a przerażeniem w oczach stopy dokumentów do wypełnienia. Dla zobrazowania drogi, jaką przeszła procedura składania wniosków o finansowanie projektów na przestrzeni prawie 100 ostatnich lat, poniżej przedstawiono wniosek grantowy niemieckiego naukowca z 1921 roku.

Kontynuując, skoro jednak posiadamy umiejętność słuchania ze zrozumieniem, a przytaczane argumenty do nas przemawiają, oczywistym jest, że słowo słyszane powinno być przez nas zastosowane. Bieżmy się więc do pracy.

Zanim to nastąpi, powinniśmy zacząć od oceny własnego potencjału. Prawdą jest, że każdy kto posiada dostęp do zasobów i narzędzia do redagowania wniosków, może napisać projekt. Jednak sztuką, którą nie

Nature Reviews | Cancer

Ryc. 1. Faksimile projektu badawczego złożonego przez dr. Otto Warburga do Notgemeinschaft der deutschen Wissenschaft. Aplikacja, która składała się z jednego zdania: *Potrzebuję 10 000 (dziesięciu tysięcy) marek* został sfinansowany w całości [1]

każdy posiada, jest napisać dobry projekt, który na podstawie złożonego wniosku, uzyska pozytywną rekomendację recenzentów i w końcu przyznane zostaną przez instytucję finansującą wymarzone pieniądze na badania naukowe.

Od czego zacząć? Oczywiście od pomysłu! Nie mając dobrego pomysłu, szanse na jego finansowanie są znikome. Dlatego też, jeżeli posiadamy dobry i ciekawy pomysł badawczy i zanim przystąpimy do dalszej pracy nad nim, musimy odpowiedzieć sobie na parę ważnych pytań:

- Jaki problem naukowy chcemy rozwiązać i badać?
- Jaki jest stan wiedzy na ten temat?
- Co chcemy osiągnąć i udowodnić dzięki realizacji tego pomysłu?
- Komu są potrzebne Twoje wyniki badań?
- Kto może skorzystać z tych wyników?

Dobrze też byłoby wiedzieć na początku pracy, czym różni się projekt od wniosku. Od razu nasuwa się odpowiedź, że projekty się pisze, a wnioski się składa. Ten kto tak pomyślał nie był bez racji, ale jest jeszcze parę elementów, które je wyróżniają.

Projekt jest planem. W jego wykonanie zaangażowany jest zespół projektowy, który ma swojego kierownika. Projekt obejmuje: analizę problemu, wyznaczenie celu i rezultatu oraz szacowanie zasobów do jego wykonania. Co do zasady projektów nie składamy – gotowe projekty określają zmianę, jaką chcemy przeprowadzić i narzędzia, jakie będą potrzebne do tej zmiany.

Wniosek z kolei to aplikacja o fundusze na realizację projektu lub jego części, przedstawiana jednostce finansującej, zgodnie z regulaminem ogłoszonego konkursu. Jest narzędziem do zdobycia pieniędzy na realizację opracowanego projektu.

Kluczem do napisania dobrego wniosku, który uzyska finansowanie, jest również zrozumienie, jakie cele stawia sobie instytucja, która przeznaczona środki finansowe na badania naukowe. Skoro to my chcemy otrzymać pieniądze, siłą rzeczy musimy chociaż częściowo dopasować swoje cele badawcze do celów instytucji finansującej.

Jeżeli nasze pomysły opisane w projekcie nie pasują do ogłoszonego konkursu albo nie spełniamy kryteriów jako wnioskodawca, zaczynamy od nowa poszukiwania źródła finansowania.

Dobry biznesplan naukowy to już połowa Twojego sukcesu.

Dobry projekt jest podstawą do tego, by złożyć dobry, logiczny i spójny wniosek lub kilka wniosków, które wzajemnie mogą się uzupełniać.

Wypełnienie wniosku to czynność techniczna i administracyjna, cała moc tkwi w **dobrze opracowanym projekcie badań**.

Parę słów o wnioskowaniu

Dobry wniosek aplikacyjny trudno zredagować w kilka dni, jest to czasochłonna czynność. Czas ten jeszcze może się wydłużyć, jeżeli do wniosku musimy zebrać potrzebne załączniki, których załatwienie wymaga odrębnych procedur, jak np. zgoda Komisji Etycznej lub Bioetycznej lub umowa o współpracy. Dlatego warto z wyprzedzeniem wiedzieć o terminach zbliżających się konkursów. Niektóre z nich ogłaszane są cyklicznie, np. zasadę tę stosuje Narodowe Centrum Nauki, o niektórych wiemy, że się pojawią, śledząc portale internetowe, nastawione swoimi treściami na finansowanie nauki.

Zanim jednak przystąpimy do zgłoszenia wniosku, musimy się zastanowić czy nasz trud związany z wnioskowaniem o finansowanie projektu ma sens. Jeśli nie posiadamy dostatecznego rozeznania w interesującej nas tematyce i nie możemy liczyć na pomoc bardziej doświadczonych naukowców, warto poczekać do kolejnej edycji konkursu, tym bardziej, że niektóre instytucje finansujące badania stawiają w kącie wnioskodawców słabych i nie pozwalają im aplikować z kolejnymi wnioskami na wyznaczony okres czasu.

Ale my wiemy dokładnie, że nasz pomysł jest oryginalny, posiadamy swój dorobek naukowy, ewentualnie wsparcie ze strony bardziej doświadczonej kadry badawczej, nie naruszamy żadnych norm etycznych w nauce i przewidziane efekty badawcze wymagają naszego trudu – jesteśmy gotowi redagować wniosek.

Przy pracy nad redagowaniem wniosku zachęcamy Państwa do skorzystania z lektury Poradnika Rady Młodych Naukowców *Jak napisać wniosek o finansowanie badań naukowych?* Autorzy tego opracowania mają nadzieję, że dzięki niemu sporządzanie wniosku o finansowanie badań będzie prostsze i mniej czasochłonne, a wniosek będzie spełniał oczekiwania zarówno autorów, jak i recenzentów. Publikacja zawiera wiele cennych uwag, które niewątpliwie mogą się przydać.

Instytucje finansujące badania naukowe – przykładowe źródła

Teraz pora na wykorzystanie naszych ukrytych talentów i zmierzenie się z wielką machiną, jaką jest aplikowanie o fundusze na badania naukowe. W ostatnim okresie przed młodymi naukowcami, którzy widzą swoją szansę rozwoju w realizacji badań naukowych, pojawiły się nowe możliwości ich finansowania. Niektóre z nich sobie przybliżymy.

Jednak należy pamiętać, że prawie każda oferta podlega ewaluacji i zmianom. Kolejne konkursy w ramach programów wsparcia zastępowane są innymi, dedykowane są dla różnych dziedzin nauki, różnią się też rodzajem adresatów, do których mają trafić środki finansowe. Ważnym jest więc śledzenie instytucji, które wychodzą nam na przeciw ze swoimi ofertami i dokładne wczytywanie się w regulaminy otwartych konkursów.

Aby nie wyłamywać otwartych drzwi, na początku polecamy Państwu lekturę *Przewodnika po stypendiach, konkursach i programach dla studentów*. Jest to publikacja Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, na której stronach znaleźć można szeroką ofertę źródeł finansowania wraz z linkami do stron instytucji finansujących. Gorąco polecamy lekturę.

Przewodnik zwięźle odpowiada na pytania: kto finansuje, co jest finansowane, kto i o jaką kwotę może występować. Poniżej przedstawiamy przykładową ofertę dla studentów:

- Stypendia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za wybitne osiągnięcia;
- Stypendia Rektora dla najlepszych studentów;
- Diamentowy Grant;
- Generacja Przyszłości;
- Stypendia na kierunkach zamawianych;
- Stypendia Krajowych Naukowych Ośrodków Wiodących;
- Iuventus Plus;
- Stypendia przyznane przez jednostki samorządu terytorialnego;
- Program Erasmus Mundus;
- Staże JRC;
- Stypendia partnerów zagranicznych;
- Stypendia CEEPUS;
- Wyszehradzki Program Stypendialny.

Oczywiście niektóre z przedstawionych ofert nie są wprost nastawione na realizację badań naukowych, ale uzyskanie ich finansowania niejednokrotnie stanowi dobry początek do lepszego startu na polu aplikowania ze swoimi projektami.

Skoro ważne jest śledzenie instytucji, które wychodzą naprzeciw naukowcom ze swoimi ofertami, dobrze jest je znać. Poniżej przedstawione zostały te popularne, ale przede wszystkim najważniejsze:

- Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego;
- Narodowe Centrum Nauki;
- Fundacja na rzecz Nauki Polskiej;
- Narodowe Centrum Badań i Rozwoju;
- Fundusz Stypendialny SCIEIX;
- Fundacja Alexandra von Humboldta;
- Niemiecka Centrala Wymiany Studenckiej;
- Polsko-Norweska Współpraca Badawcza;
- Polsko-Amerykańska Komisja Fulbrighta;
- Top 500 Innovators;
- Krajowy Punkt Kontaktowy Programów Badawczych UE;
- Baza ofert stypendialnych – EURAXESS.

Poza wymienionymi, polecenia godna jest również przeglądarka umieszczona na stronie Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich (KRASP), na której można znaleźć m.in. wybrane możliwości finansowania badań w oparciu o fundusze prywatne oraz środki pochodzące spoza UE czy fundusze na badania naukowe dostępne w ramach Europejskiej Przestrzeni Badawczej (European Research Area, ERA).

Bardzo wiele cennych informacji o instytucjach finansujących i konkursach oraz dobre rady dla wnioskujących, można znaleźć również w serwisie internetowym *Zdobywamy granty na badania*.

Podsumowanie

Prowadzenie badań naukowych jest jednym z obszarów, w którym aktywne jest całe środowisko naukowe, zarówno nauczyciele akademicy, doktoranci, jak i studenci. Badania generują jednak wysokie koszty i pozyskanie środków na ich prowadzenie jest dziś bardzo ważną umiejętnością.

Źródła finansowania badań jest wbrew pozorom dość sporo. W niektórych sytuacjach kluczem jest więc usystematyzowanie wiedzy o instytucjach, z których można pozyskać środki na prowadzenie badań. Ciekawą próbę zebrania źródeł finansowania badań, podjął zespół pod kierunkiem prof. Michała du Valla z Centrum Badań nad Szkoleniem Wyższym Uniwersytetu Jagiellońskiego. W wydanej w 2011 r. publikacji *Raport końcowy. Modele zarządzania uczelniami w Polsce* przedstawili dwanaście źródeł finansowania badań dla polskich badaczy. W zależności od rodzaju projektowanych badań są to:

- Badania podstawowe – Narodowe Centrum Nauki;
- Badania strategiczne i rozwojowe – Narodowe Centrum Badań i Rozwoju;
- Badania w zakresie nauk humanistycznych – Narodowy Program Rozwoju Humanistyki;
- Badania ogłaszane z inicjatywy ministra nauki – np. program „Mobilność plus”;
- Badania zgodne z programami UE – programy finansowane ze środków UE;
- Badania zgodne z ramowymi programami UE – programy ramowe (finansowane ze środków UE);
- Badania zgodne z programami FNP – programy Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej;
- Badania zgodne ze *Statutem* i *Strategią Uczelni* – programy finansowane ze środków własnych;
- Konkursy finansowane ze środków ministra, o których mowa w art. 18 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. – programy finansujące badania naukowe prowadzone przez młodych naukowców;
- Spółki celowe – programy finansowane przez biznes;
- Spółka typu *spin-off* – przedsiębiorczość akademicka-*spin-off*;
- Badania zlecone przez biznes, samorząd itp. – kontrakty pozyskane przez uczelnię. [2]

Bibliografia

1. Willem H. Koppenol, Patricia L. Bounds & Chi V. Dang, *Otto Warburg's contributions to current concepts of cancer metabolism, Nature Reviews Cancer* 11 (2011) 325-337.

2. Opracowanie zbiorowe pod kierunkiem Michała du Valla, *Raport Końcowy. Modele Zarządzania Uczelniami w Polsce*, Uniwersytet Jagielloński, Centrum Badań nad Szkolnictwem Wyższym, Kraków 2011.
3. Opracowanie zbiorowe, *Jak napisać wniosek o finansowanie badań naukowych, Poradnik Rady Młodych Naukowców*, Warszawa 2013
4. *Przewodnik po stypendiach, konkursach i programach dla studentów*, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Warszawa 2013